

„КОПАЧИТЕ“ И „ПРИСПИВНА“

СТЕФАН ГАЈДОВ

**м-р Ленче Насев
м-р Гоце Гавриловски**

Стефан Гајдов (Велес, 1905 - Скопје, 1992)

- **„Копачите“** е дело создадено во 1946. г. врз основа на истоимената поезија на македонскиот книжевен деец, основоположник на современата македонска литература, но во исто време и современик и сограѓанин, Коста Солев Рацин (Велес, 1908 - Лопушник, 1943).
- Ова дело во 1954. г. е наградено од Сојузот на Композиторите на Југославија со „Мокрањчева награда“.

- **„Приспивна“** Гајдов ја создава во 1970. г. инспириран од поезијата на најзначајниот македонски поет, есеист, литературен историчар, филолог, лингвист, преведувач, професор и академик, Блаже Конески (с.Небрегово, Прилепско 1921 – Скопје, 1993).

„Копачите“

- дијатонска основа на хармонската перспектива - преовладување на терцните структури - квинтакорди и септакорди
- Контрастот и динамиката на композицијата се остварени преку честата промена на тоналните центри, метарот, динамиката и темпото.

пример 1 (1-2 т.)

$\text{♩} = 60$

Soprani

Alti *pp* *Se* *k - ti noc - ta' cr - na*

Tenori *pp* *Se*

Basi *pp* *Se ru - ti kar - pa mrak*

Detailed description: This is a musical score for four vocal parts: Soprano, Alto, Tenor, and Bass. The music is in C minor (three flats) and 4/4 time. The tempo is marked as quarter note = 60. The Soprano part is mostly silent. The Alto part begins with a piano (*pp*) dynamic and the lyric "Se k - ti noc - ta' cr - na". The Tenor part is silent until the end of the phrase, where it has a piano (*pp*) dynamic and the lyric "Se". The Bass part begins with a piano (*pp*) dynamic and the lyric "Se ru - ti kar - pa mrak".

пример 2 (6 т.)

poco a poco accel. - - -

mf ru-ti kar-pa mrak, *p*

mf *p*

mf ru-ti kar-pa mrak, *p*

пример 3 (14-16 т.)

rit. - - - - -

tem - ni - na - ta pi - e sil - no svet - nal *ff* den!

tem - ni - na - ta pi - e sil - no svet - nal *ff* den! Solo

f Pro-

Detailed description: The image shows a musical score for Example 3, measures 14-16. It consists of four staves. The top two staves are vocal lines, and the bottom two are piano accompaniment. The lyrics are in Russian: "тем-ни-на-та пи-е" and "сил-но свет-нал ден!". The score includes dynamic markings such as *ff* and *f*, and performance instructions like *rit.*, *Solo*, and *Pro-*. The key signature has one flat, and the time signature is 4/4.

пример 4 (17-18 т.)

SOLO

$\text{♩} = 50$ $\text{♩} = 60$

f bu-de-te se mor-ni ko-pa-či i ko-pač-ki *mf* na tru-dot

TENORI

p na tru-dot

BASI

p na tru-dot

Темпо

- - четвртина = 60 (1-17 т.)
- - четвртина = 50 (17-18 т.)
- - четвртина = 60 (18- 20 т.)
- - четвртина = 92 (20- 23 т.)
- - четвртина = 60 (23-25 т.)
- - четвртина = 92 (25-27 т.)
- - четвртина = 80 (27-32 т.)
- - четвртина = 90 (32-50 т.)
- - четвртина = 50 (50-55 т.)
- - четвртина = 69 (55-65 т.)
- - половина = 126 (65-92 т.)
- - половина = 100 (92-96 т.)
- - четвртина = 60 (96-111т.)

Метар

- -4/4 метар (1-11 т.)
- -5/4 метар (11-13 т.)
- -4/4 метар (13-32 т.)
- -2/4 метар (32-51 т.)
- -4/4 метар (51-55 т.)
- -2/4 метар (55-65 т.)
- -3/2 метар (65-96 т.)
- -4/4 метар (96-106 т.)
- -5/4 метар (106-108 т.)
- -4/4 метар (108-111 т.)

пример 5 (88-93 т.)

rit. - - - - - $\text{♩} = 100$

ko-pa-ti strad-ni go-li glad-ni **ff** po co-la-ta

rit. - - - - - **ff**

strad-ni go-li glad-ni **ff** po co-la-ta

ff

- Кон драматуршкиот интензитет гледано во целина се надоврзува формата на делото. Таа во прв ред ја следи прокомпонираната логика. Сепак, класичната поетска супстанца на самиот текст кој што содржи повторност ја осигурува хомогената смисла на делото и композиторот предводен од структурата на времето преку повторното изложување на почетниот дел ја заокружува музичката форма.

„Приспивна“

- Вокално-лирската драматика на делото се приклонува кон прокомпонираната наративна димензија предводена од поетскиот текст во кој е опишана љубовта на мајката кон детето.

пример 1

Adagio (♩=60)

СОПРАНИ
p Кои ли ќе те гуш-ке со ра-це-те

АЛТИ
p Кои ли ќе те

ТЕНОРИ
p Кои ли ќе те

БАСИ
p

пример 2

$\text{♩} = 66$

mf
сре-бре-на пе-сна на сон — ве ти пе — е: —

mf
ли. Кoj сре-бре-на пе-сна на

пример 3

Handwritten musical score for a vocal piece in 4/4 time. The score consists of four staves. The top staff is the vocal line, starting with a dynamic marking *f*. The lyrics are: НА-ДВОЕ ВЕ-ТРЕ ДУ-ВА МЕСЕ-ЧИ-НА ГРЕ-Е. The second staff is the piano accompaniment. The third staff is a vocal line with lyrics: е. ВЕ-ТРЕ ДУ - ВА, ВЕ-ТРЕ. The fourth staff is the piano accompaniment with lyrics: Ве - ТРЕ ДУ - ВА.

Темпо

- -Adagio- четвртина = 60 (1-9 т.)
- -четвртина=66 (9-25т.)
- - четвртина=100 (25-57 т.)
- - четвртина=60 (57-65 т.)
- - четвртина=72 (65-73т.)
- - Largo- четвртина=48 (73-82 т.)

Метар

- -4/4 метар (1-25 т.)
- -2/4 метар (25-57т.)
- -4/4 метар (57-65 т.)
- -2/4 метар (65-82 т.)

-
- Отсуството на драматуршки врв е резултат на ефектот на „состојба“ преку кој композиторот на музички план ја допира основната карактеристика на поезијата од која бил инспириран како и нејзината естетска основа.

- Овие две композиции претставуваат значаен дел од природата на творечкиот импулс на композиторот Гајдов, а со самото тоа и една од главните алки на неговата творечка визија и музичка поетика.